

Luc Bonneux is arts en epidemioloog. Hij werkt momenteel in een verpleeghuis.

Luc Bonneux

Democratie begint aan de wortels, niet aan de top

VINCENT BOON

Voor Europa

Het was schrikken. Op 19 maart maakte de Eerste Wereldoorlog nieuwe slachtoffers in Ieper: twee doden en een zwaar gewonde. Het waren buitenlandse arbeiders, die het gevaar van de oude granaten niet kenden. De Grote Oorlog is weldra honderd jaar geleden begonnen: een cynische mens zou denken dat het gepland was. Zo werden twee weken voordien ook achthonderd gasgranaten gevonden in een weide te Passendale. De ondergrond in de Vlaamse Westhoek is ervan vergeven: van granaten, lijken en grauwe herinnering. In dat kleine stukje Vlaanderen zijn tussen 1914 en 1918 700.000 soldaten gesneuveld, van de in totaal zeven miljoen slachtoffers aan het Westelijk Front. De hele Nederlandse bevolking telde in 1914 één miljoen mannen die niet te oud of te jong waren om te vechten.

Sinds 1870 nam de levensverwachting in Europa toe van minder dan 40 tot weldra meer dan 80 jaar. Europa slaagde erin de ruiters van de Apocalyps – de demonen van oorlog, honger en epidemie – op te sluiten in ergens een doos van Pandora. Sinds 1945 kent (het grootste deel van) Europa vrede. Wie is de ware vader van deze historisch onvoorstelbare feiten? Vergelijk Noord-Korea (levensverwachting 69 jaar) met Zuid-Korea (levensverwachting 81 jaar): hetzelfde schiereiland, hetzelfde volk, een meer dan dubbele sterfte. Het Noord-Koreaanse volk is een bende stemloze poppen, in de handen van een moordzuchtige gek en zijn aanhang. Zuid-Korea is geen democratisch paradijs, maar het volk verovert steeds meer macht en hun politici vertegenwoordigen hen steeds beter. De enige echte vaders van de gezondheidsrevolutie, van iedere gezondheidsrevolutie, zijn de wankele politici, geschraagd door het zich emanciperende volk.

In de Eerste Wereldoorlog beging de Vlaamse nationalistische beweging haar erfzonde. Die erfzonde was het afwijzen van het trage zoeken naar het compromis, naar het geven en nemen. België verleende stapje voor stapje meer rechten aan de Vlamingen, in een nooit ophoudend proces van geven en nemen. De Activisten, een Vlaamse elite, heulden met de bezetter. Die kon de Vlaamse eisen snel opleggen en Vlaanderen verlossen van het Belgische juk. Duitsland verloor, en hun collaboratie met de ook door de gewone Vlaming gehate Duitse bezetter brak de Activisten zuur op. Tijdens de Tweede Wereldoorlog wordt de Vlaamse beweging opnieuw slachtoffer van deze erfzonde. Dit keer sluiten ze een duivelsverbond met de nazi's, wat hen na de oorlog nog zuurder zal opbreken. Feitelijk werd de Vlaamse emancipatie telkens een paar decennia achteruitgeslagen door deze illusie van de snelle oplossing, op te leggen aan de andere partij. Ondertussen bleef België de moeizaam georganiseerde ontmoeting tussen de Latijnse en de Germaanse cultuur. Er zijn daar in bijna twee eeuwen geen vijf doden voor gevallen. Dat maakt België uniek.

We huiveren voor gefantaseerde epidemieën en erg ver voorspelde milieucatastrofen, maar ontvluchten de nabije werkelijkheid van een mogelijke oorlog. België en Nederland zijn kleine landen, omringd door veel buitenland. Welvaart en gezondheid hangen af van een complexe, kwetsbare samenleving. Europa kent een groot democratisch deficit – maar democratie begint aan de wortels, niet aan de top. Europa is het grote België, een ontmoeting van talen en culturen. Schraag je wankele politicus. Kies voor Europa. ■